

„A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény

Preambulum

A jelen Egyezmény részes államai

a) felidézve az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt alapelveket, amelyek a szabadság, igazság és béke alapjaként ismerik el az emberiség valamennyi tagjának veleszületett méltóságát és értékét, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogait a világon;

b) elismerve, hogy az Egyesült Nemzetek az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és az Emberi Jogok Nemzetközi Egyezségokmányaiban kimondta és elfogadta, hogy az ezekben meghatározott valamennyi jog és szabadság mindenkit megillet bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül;

c) újlag megerősítve valamennyi emberi jog és alapvető szabadság egyetemességét, oszthatatlanságát, egymástól való kölcsönös függőségét és egymással való kölcsönös kapcsolatát, és annak szükségességét, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára biztosítsák ezek teljes mértékű gyakorlását hátrányos megkülönböztetés nélkül;

d) felidézve a Gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányt, a Polgári és politikai jogokról szóló nemzetközi egyezségokmányt, a Faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezményt, a Nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló egyezményt, a Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni nemzetközi egyezményt, a Gyermekek jogairól szóló egyezményt, valamint a Migráns munkások és családtagjaik jogainak védelméről szóló nemzetközi egyezményt;

e) elismerve, hogy a fogyatékossgal élő személyek fogalma, továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyek és az attitűdbeli, illetve a környezeti akadályok kölcsönhatásának következménye, amely gátolja őket a társadalomban való teljes és hatékony, másokkal azonos alapon történő részvételben;

f) elismerve a Fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos cselekvési világprogramban és a Fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlőségéről szóló általános szabályokban rögzített alapelvek és politikai irányelvek fontosságát a nemzeti, regionális és nemzetközi szintű politikák, tervek, programok és cselekvések előmozdításában, kialakításában és értékelésében a fogyatékossgal élő személyek további esélyegyenlősítése érdekében;

g) hangsúlyozva, annak fontosságát, hogy a fogyatékossgügy középpontba állítása a fenntartható fejlődés releváns stratégiáinak szerves részét képezi;

h) elismerve továbbá, hogy bárkinek a fogyatékossgal élő személyek alapján történő hátrányos megkülönböztetése az emberi személy veleszületett méltóságának és értékének megsértése;

i) elismerve továbbá a fogyatékossgal élő személyek sokféleségét;

j) elismerve valamennyi fogyatékossgal élő személy, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő személy, emberi jogai előmozdításának és védelmének szükségességét;

k) aggodalmukat fejezve ki amiatt, hogy a különböző okmányok és kötelezettségvállalások ellenére a fogyatékossgal élő személyek továbbra is akadályokkal szembesülnek a társadalomban való egyenlő részvételük során, és amiatt, hogy emberi jogaik a világ valamennyi táján sérülnek;

l) elismerve a nemzetközi együttműködés fontosságát a fogyatékossgal élő személyek életkörülményeinek minden országban, különösen a fejlődő országokban történő javítása érdekében;

m) elismerve a fogyatékossgal élő személyek meglévő és lehetséges értékes hozzájárulását közösségük általános jólétéhez és sokszínűségéhez, továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyek emberi jogaik és alapvető szabadságaik teljes körű gyakorlásának, és a fogyatékossgal élő személyek teljes körű részvételének előmozdítása a társadalomhoz való tartozásuk érzését erősíti, valamint a társadalom emberi, szociális és gazdasági fejlődésében, továbbá a szegénység felszámolásában jelentős előrehaladást eredményez;

n) elismerve a fogyatékossgal élő személyek számára egyéni autonómiájuk és függetlenségük fontosságát, beleértve saját döntéseik meghozatalának szabadságát;

o) figyelembe véve, hogy a fogyatékossgal élő személyeket tevékenyen be kell vonni a programokkal és politikával kapcsolatos döntéshozatali folyamatokba, különösen az őket közvetlenül érintők vonatkozásában;

p) aggodalommal tekintve azon fogyatékossgal élő személyeket körülvevő nehéz körülményekre, akik faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás, politikai és más vélemény, nemzeti, etnikai, őslakos vagy társadalmi származás, vagyon, születés, életkor vagy más helyzet alapján a hátrányos megkülönböztetés többszörös vagy súlyosabb formáival szembesülnek;

szabadság másokkal azonos alapon történő elismerésének, élvezetének vagy gyakorlásának csorbítása vagy semmibe vétele a politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, a civil élet terén, vagy bármely egyéb területen. Ez a hátrányos megkülönböztetés minden formáját magában foglalja, egyebek között az ésszerű alkalmazkodás megtagadását;

Az „ésszerű alkalmazkodás” az elengedhetetlen és megfelelő módosításokat és változtatásokat jelenti, amelyek nem jelentenek aránytalan és indokolatlan terhet, és adott esetben szükségesek, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személy alapvető emberi jogainak és szabadságainak a mindenkit megillető, egyenlő mértékű élvezetét és gyakorlását;

„Egyetemes tervezés”-en a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás, vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.

3. cikk

Általános alapelvek

A jelen Egyezmény alapelvei a következők:

- a) a veleszületett méltóság, az egyéni autonómia tisztelete, beleértve a saját döntés meghozatalának szabadságát és a személyek függetlenségét;
- b) a hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség;
- c) teljes és hatékony társadalmi részvétel és befogadás;
- d) a fogyatékossgal élő személyek különbözőségének tisztelete és elfogadásuk az emberi sokszínűség, valamint az emberiség részeként;
- e) esélyegyenlőség;
- f) hozzáférhetőség;
- g) a nők és férfiak közötti egyenlőség;
- h) a fogyatékossgal élő gyermekek formálódó képességeinek tisztelete, és a fogyatékossgal élő gyermekek identitásuk megőrzéséhez fűződő jogának tiszteletben tartása.

4. cikk

Általános kötelezettségek

1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

- a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;
- b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;
- c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;
- d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a jelen Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;
- e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékossgal alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében;
- f) kutatásokat és fejlesztéseket valósítanak meg vagy segítenek elő az egyetemesen tervezett áruk, szolgáltatások, eszközök és létesítmények vonatkozásában, a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározottak szerint, amelyek a lehető legkisebb változtatással és anyagi ráfordítással megfelelnek a fogyatékossgal élő személyek speciális igényeinek, elősegítve felhasználhatóságukat és használatukat, valamint elősegítik az egyetemes tervezést a szabványok és irányelvek kidolgozása során;

g) kutatásokat és fejlesztéseket valósítanak meg, vagy segítenek elő a fogyatékossgal élő személyek számára alkalmas új technológiák, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat, a közlekedést/mozgást segítő eszközök, készülékek és segédeszközök elérhetőségének és használatának előmozdítására, elsőbbséget biztosítva az elérhető költséggel járó technológiáknak;

h) hozzáférhető információkat biztosítanak a fogyatékossgal élő személyek számára a közlekedést segítő eszközökről, a készülékekről és segédeszközökről, ideértve az új technológiákat, csakúgy, mint a segítségnyújtás, támogató szolgáltatások és szolgálatok más formáiról;

i) előmozdítják a jelen Egyezményben foglalt jogok oktatását a fogyatékossgal élő személyekkel foglalkozó szakemberek és alkalmazottak számára az e jogok által biztosított jobb segítség- és szolgáltatásnyújtás érdekében.

2. Tekintettel a gazdasági, társadalmi és kulturális jogokra minden részes állam vállalja, hogy a rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig, és, szükség esetén, a nemzetközi együttműködés keretében, intézkedéseket tesz ezen jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében, fenntartás nélkül, a nemzetközi joggal összhangban, a jelen Egyezményben foglalt kötelezettségek haladéktalan alkalmazására.

3. A jelen Egyezmény végrehajtására irányuló jogalkotás és politikák kidolgozása és végrehajtása során, továbbá a fogyatékossgal élő személyeket érintő kérdésekkel kapcsolatos más döntéshozatali eljárásokban a részes államok szorosán egyeztetnek, amelybe aktívan bevonják képviselői szervezeteiken keresztül a fogyatékossgal élő személyeket, ideértve a fogyatékossgal élő gyermekeket is.

4. A jelen Egyezményben semmi nem értelmezhető úgy, mint ami befolyásolja a részes állam jogának, vagy az adott részes állam vonatkozásában hatályos nemzetközi jognak a fogyatékossgal élő személyek jogainak hatékonyabb szabályozását biztosító rendelkezéseit. A jelen Egyezményben részes államok joga, szerződésai, szabályozása vagy szokásai által elismert, vagy tartalmazott emberi jogok és alapvető szabadságok nem korlátozhatók vagy csorbíthatók arra hivatkozással, hogy a jelen Egyezmény az adott jogokat, vagy szabadságokat nem, vagy csak kisebb mértékben ismeri el.

5. Jelen Egyezmény rendelkezései mindenféle korlátozás vagy kivétel nélkül a szövetségi államok valamennyi részére vonatkoznak.

5. cikk

Egyenlőség és hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség

1. A részes államok elismerik, hogy a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre.

2. A részes államok megtiltanak a fogyatékossgal alapján történő bármilyen hátrányos megkülönböztetést, és minden téren biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni egyenlő és hatékony jogi védelmet.

3. Az egyenlőség előmozdítása és a hátrányos megkülönböztetés eltörlése érdekében a részes államok minden megfelelő lépést megtesznek, így biztosítva az ésszerű alkalmazkodást.

4. A fogyatékossgal élő személyek tényleges egyenlőségének előmozdításához és eléréséhez szükséges különleges intézkedések a jelen Egyezmény értelmében nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek.

6. cikk

Fogyatékossgal élő nők

1. A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő nők és lányok többszörösen hátrányos megkülönböztetésnek vannak kitéve, erre való tekintettel olyan intézkedéseket hoznak, amelyek biztosítják számukra valamennyi emberi jog és szabadság teljes és egyenlő élvezetét.

2. A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy biztosítsák a nők teljes körű fejlődését, előrehaladását és társadalmi szerepvállalásuk növelését azzal a céllal, hogy szavatolják számukra a jelen Egyezményben foglalt emberi jogok és szabadságok gyakorlását és élvezetét.

7. cikk

A fogyatékossgal élő gyermekek

1. A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását.

2. Minden, a fogyatékossgal élő gyermekekkel kapcsolatos intézkedés során elsődlegesen a gyermek legfőbb érdekeit kell figyelembe venni.

3. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek minden öket érintő ügyben rendelkeznek a szabad véleménynyilvánítás jogával, véleményüket, más gyermekekkel azonos alapon, életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően súlyozzák, valamint biztosítják számukra e jogok érvényesítéséhez a fogyatékossgal és életkoruk szerint szükséges segítséget.

8. cikk

A tudatosság növelése

1. A részes államok vállalják, hogy azonnali, hatékony és megfelelő intézkedéseket foganatosítanak:

a) a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos tudatosság társadalmi szinten történő növelése érdekében, beleértve a családot is, és elősegítik a fogyatékossgal élő személyek jogainak és méltóságának tiszteletét;

b) az élet minden területén küzdenek a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos sztereotípiák, előítéletek és ártalmas gyakorlatok ellen, beleértve a nemmel és életkorral kapcsolatosakat is;

c) elősegítik a fogyatékossgal élő személyek képességeire és hozzájárulására vonatkozó tudatosság növelését.

2. Az e célt szolgáló intézkedések a következők:

a) hatékony társadalmi tudatosság formálását célzó kampányok kezdeményezése és támogatása:

(i) a fogyatékossgal élő személyek jogai iránti fogékonyságra való nevelés,

(ii) a fogyatékossgal élő személyek pozitív megítélésnek támogatása és a nagyobb társadalmi tudatosság előmozdítása,

(iii) a fogyatékossgal élő személyek szakértelmének, érdemeinek, képességei, valamint a munkahelyi és a munkaerő-piaci hozzájárulásuk elismerésének elősegítése;

b) a fogyatékossgal élő személyek jogait tiszteletben tartó magatartásforma tudatosításának támogatása az oktatás minden szintjén, ideértve az egészen kiskorú gyermekeket is;

c) a média ösztönzése arra, hogy a fogyatékossgal élő személyeket a jelen Egyezmény céljával megegyező módon ábrázolják;

d) a fogyatékossgal élő személyekkel és jogaikkal kapcsolatos tudatosság-növelő képzési programok előmozdítása.

9. cikk

Hozzáférhetőség

1. A fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében a részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez, az információhoz és kommunikációhoz, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket, valamint más, nyilvánosan hozzáférhető vagy rendelkezésre álló lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mind városi, mind vidéki területeken. Ezek az intézkedések, amelyek magukban foglalják a hozzáférési akadályok és korlátok beazonosítását és felszámolását, többek között a következőkre vonatkoznak:

a) épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, így iskolák, lakóházak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek;

b) információ, kommunikáció és egyéb szolgáltatások, köztük az elektronikus szolgáltatások és segélyhívó szolgáltatások.

2. A részes államok szükséges intézkedéseket hoznak továbbá:

a) a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetősege érdekében bevezetett minimális szabványok és irányelvek alkalmazásának fejlesztésére, hatályba léptetésére és ellenőrzésére;

b) annak elősegítésére, hogy a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítményeket és szolgáltatásokat kínáló magánjogi jogalanyok figyelembe vegyék a hozzáférhetőség valamennyi aspektusát a fogyatékossgal élő személyek vonatkozásában;

c) az érdekelt felek számára képzés támogatására a fogyatékossgal élő személyek esetében felmerülő hozzáférhetőség kérdéseiről;

d) az épületekben és más, a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények esetében a Braille, illetve könnyen érthető és olvasható jelzések biztosítására;

e) az élő segítségnyújtás formáinak és a közvetítők biztosítására, ideértve az útmutatókat, olvasókat/olvasóprogramokat és szakképzett jelnyelvi tolmácsokat az épületek és a nyilvánosság számára rendelkezésre álló lehetőségek hozzáférhetőségének elősegítése érdekében;

f) más megfelelő segítségnyújtási és támogatási formák előmozdítására a fogyatékossgal élő személyek információhoz való hozzáféréseinek biztosítása érdekében;

g) a fogyatékossgal élő személyeknek az új információs és kommunikációs technológiákhoz és rendszerekhez való hozzáféréseinek, beleértve az Internetet is, előmozdítására;

h) akadálymentes információs és kommunikációs technológiák és rendszerek tervezésének, fejlesztésének, előállításának és terjesztésének korai szakaszban történő elősegítésére annak érdekében, hogy ezek a technológiák és rendszerek hozzáférhetővé tétele minimális költséggel járjon.

10. cikk

Az élethez való jog

A részes államok újlag megerősítik, hogy minden embernek elidegeníthetetlen joga van az élethez, és meghoznak minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára e jog másokkal azonos alapon történő hatékony élvezetét.

11. cikk

Vészhelyzetek és humanitárius szükségállapotok

Nemzetközi jogi kötelezettségeikkel összhangban, beleértve a nemzetközi humanitárius jogot és a nemzetközi emberi jogot, a részes államok vállalják, hogy vészhelyzetekben, így fegyveres konfliktus, humanitárius szükségállapotok és természeti katasztrófák esetén minden szükséges intézkedést meghoznak a fogyatékossgal élő személyek védelme és biztonsága érdekében.

12. cikk

A törvény előtti egyenlőség

1. A részes államok újlag megerősítik, hogy a fogyatékossgal élő személyeknek joguk van ahhoz, hogy a törvény előtt mindenhol személyként ismerjék el őket.

2. A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő személyeket az élet minden területén másokkal azonos alapon megilleti a jog-, illetve cselekvőképesség.

3. A részes államok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek cselekvőképességének gyakorlásához esetlegesen szükséges segítség hozzáférhetővé váljon.

4. A részes államok biztosítják, hogy a cselekvőképesség gyakorlására vonatkozó valamennyi intézkedés, a nemzetközi emberi joggal összhangban, megfelelő és hatékony biztosítékokat tartalmaz a visszaélések megelőzésére. Az ilyen biztosítékok garantálják, hogy a cselekvőképesség gyakorlására vonatkozó intézkedések tiszteletben tartják a személy jogait, akarátát és választásait, összeférhetetlenségtől és indokolatlan befolyástól mentesek, arányosak és a személy körülményeire szabottak, a lehető legrövidebb időre vonatkoznak, továbbá hogy a hatáskörrel rendelkező, független és pártatlan hatóság vagy igazságügyi szerv rendszeresen felülvizsgálja azokat. A biztosítékok azzal arányosak, amilyen mértékben az adott intézkedések érintik a személy jogait és érdekeit.

5. E cikk rendelkezéseire figyelemmel a részes államok minden megfelelő és hatékony intézkedést megtesznek a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogának biztosítására a tulajdonhoz való joghoz és az örökléshez való joghoz, saját pénzügyeik ellenőrzéséhez, továbbá bankkölcsönhöz, jelzáloghoz és más pénzügyi hitelhez való egyenlő hozzáféréshez, illetve biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyeket önkényesen ne foszthassák meg vagyontól.

13. cikk

Az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés

1. A részes államok a fogyatékossgal élő személyek számára másokkal azonos alapon biztosítják az igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférést, beleértve az eljárás során az életkornak megfelelő alkalmazkodás biztosítását annak érdekében, hogy megkönnyítsék tényleges részvételüket mind közvetlen, mind közvetett formában, csakúgy, mint tanúként, minden jogi eljárásban, beleértve a nyomozati szakot és más előkészítő szakaszokat.

2. A fogyatékossgal élő személyek igazságszolgáltatáshoz való hatékony hozzáférése biztosításának elősegítése érdekében a részes államok előmozdítják az igazságügyi igazgatás területén dolgozók, beleértve a rendőrségi és büntetés-végrehajtási alkalmazottakat, megfelelő képzését.

14. cikk

A személy szabadsága és biztonsága

1. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek, másokkal azonos alapon

a) élvezhetik a személyi szabadsághoz és biztonsághoz való jogot;

b) jogellenesen vagy önkényesen szabadságuktól nem foszthatók meg, továbbá a szabadságtól való bármilyen megfosztás a jogszabályokkal összhangban történhet, és hogy a fogyatékossgal megléte semmilyen esetben nem indokolhatja a szabadságtól való megfosztást.

2. A részes államok biztosítják, hogy amennyiben valamely eljárásban fogyatékossgal élő személyeket megfosztanak szabadságuktól, a nemzetközi emberi joggal összhangban másokkal azonos alapon jogosultak garanciákra, továbbá a jelen Egyezmény célkitűzéseinek és elveinek megfelelő elbánásban részesülnek, beleértve az ésszerű alkalmazkodásról szóló rendelkezést is.

15. cikk

A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma

1. A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés alkalmazása mindenkivel szemben tilos. Különösen nem végezhető orvosi vagy tudományos kísérlet senkin, a személy szabadon megtett hozzájárulása nélkül.

2. A részes államok minden hatékony jogi, közigazgatási, igazságszolgáltatási és más intézkedést megtesznek annak megakadályozására, hogy a fogyatékossgal élő személyekkel szemben - másokkal azonos alapon - kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést alkalmazzanak.

16. cikk

Mentesség a kizsákmányolástól, erőszaktól és visszaélésektől

1. A részes államok megtesznek minden szükséges jogalkotási, közigazgatási, társadalmi, oktatási és más intézkedést a fogyatékossgal élő személyek otthoni és nem otthoni védelmére mindenfajta kizsákmányolás, erőszak és visszaélés ellen, beleértve ezek nemi alapú vonatkozásait is.

2. A részes államok megtesznek továbbá minden szükséges intézkedést a kizsákmányolás, erőszak és visszaélés minden formájának megelőzése céljából, többek között a nemnek és életkornak megfelelő segítségnyújtásnak és támogatásnak a fogyatékossgal élő személyek, családtagjaik és gondozóik számára történő biztosításával, beleértve a tájékoztatás és képzés nyújtását a kizsákmányolás, erőszak és visszaélés eseteinek megelőzéséről, felismeréséről és bejelentéséről. A részes államok életkornak, nemnek és fogyatékossgalnak megfelelő védelmi szolgáltatásokat biztosítanak.

3. A kizsákmányolás, erőszak és visszaélés valamennyi formája előfordulásának megelőzése érdekében a részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára kialakított lehetőségeket és programokat független hatóságok hatékonyan nyomon követik.

4. A részes államok megtesznek minden megfelelő intézkedést a kizsákmányolás, erőszak vagy visszaélés áldozatává vált, fogyatékossgal élő személyek fizikai, kognitív és pszichológiai felépülésének, rehabilitációjának és társadalmi újrabeilleszkedésének előmozdítására, beleértve védelmi szolgáltatások nyújtását is. Az ilyen felépülés és újrabeilleszkedés olyan környezetben történik, amely elősegíti a személy egészségének, jólétének, önbecsülésének, méltóságának és autonómiájának helyreállítását, és figyelembe veszi a nem és életkor szerinti igényeket.

5. A részes államok hatékony jogszabályokat és politikákat - a nő- és gyermekközpontú jogszabályokat és politikákat is beleértve - léptetnek életbe a fogyatékossgal élő személyekkel szemben elkövetett kizsákmányolás, erőszak és visszaélés eseteinek azonosítására, vizsgálatára és - adott esetben - bíróság elé vitelére.

17. cikk

Az egyén integritásának védelme

Minden fogyatékossgal élő személynek másokkal azonos alapon joga van fizikai és mentális integritásának tiszteletben tartására.

18. cikk

A mozgásszabadság és az állampolgárság szabadsága

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő jogát a mozgás szabadságához, a lakóhely megválasztásának szabadságához és az állampolgársághoz, beleértve annak biztosítását, hogy a fogyatékossgal élő személyek:

a) jogosultak állampolgárság megszerzésére és megváltoztatására, és állampolgárságuktól önkényesen vagy fogyatékossgaluk alapján nem foszthatók meg;

b) fogyatékossgaluk alapján nem foszthatók meg azon képességüktől, hogy állampolgárságukat igazoló okmányokat vagy egyéb személyazonossági okmányokat szerezzenek be, tartsanak birtokukban és használjanak fel, vagy a mozgásszabadsághoz való jog gyakorlásához esetlegesen szükséges eljárásokat - mint például bevándorlási eljárásokat - vegyenek igénybe;

c) szabadon elhagyhatnak bármely országot, saját országukat is beleértve;

d) nem foszthatók meg önkényesen vagy fogyatékossgaluk alapján a saját országukba való belépés jogától.

2. A fogyatékossgal élő gyermekeket születésüket követően azonnal nyilvántartásba veszik, és születésüktől kezdve joguk van saját névhez, állampolgárság szerzéséhez, és - amennyire csak lehetséges - szüleik megismeréséhez és azok gondoskodására.

19. cikk

Önálló életvitel és a közösségbe való befogadás

Az Egyezményben részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogát a közösségben való élethez és másokkal egyenlő szabad döntéshez való jogát; minden szükséges és hatékony intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes mértékben élvezhessék e jogaikat és a teljes közösségi befogadást és részvételt, beleértve a következők biztosítását:

a) a fogyatékossgal élő személyeknek másokkal azonos alapon lehetőségük van lakóhelyüknek és annak megválasztására, hogy hol és kivel élnek együtt, és nem kötelezhetőek bizonyos megszabott körülmények között élni;

b) a fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférési lehetőséget biztosítanak többféle otthoni, intézményi és egyéb közösségi támogató szolgálathoz, beleértve azt a személyes segítséget, mely a közösségben éléshez és a közösségbe történő beilleszkedéshez, valamint a közösségtől való elszigetelődés és kirekesztődés megelőzése céljából szükséges;

c) a mindenki számára nyújtott közösségi szolgáltatások és létesítmények azonos alapon hozzáférhetőek a fogyatékossgal élő személyek számára is, és igényeikhez igazítottak.

20. cikk

Személyes mobilitás

A részes államok a fogyatékossgal élő személyek függetlenségének a lehető legnagyobb mértékű biztosítása mellett hatékony intézkedéseket hoznak a személyes mobilitás biztosítására, beleértve az alábbiakat:

a) a fogyatékossgal élő személyek személyes mobilitásának az általuk meghatározott időben és módon, elérhető áron történő lehetővé tétele;

b) a fogyatékossgal élő személyeknek a minőségi mobilitási támogatásokhoz, eszközökhöz, segítő technológiákhoz, valamint a személyes segítségnyújtás különböző formáihoz és a közvetítőkhöz való hozzáféréseinek megkönnyítése, beleértve azok elérhető áron történő rendelkezésre bocsátását;

c) képzés biztosítása a mobilitással kapcsolatos ismeretekről a fogyatékossgal élő személyek és a velük foglalkozó szakértők részére;

d) a mobilitási támogatásokat, eszközöket és segítő technológiákat előállító jogalanyok ösztönzése a fogyatékossgal élő személyek mobilitási szempontjainak figyelembevételére.

21. cikk

A véleménynyilvánítás és a szólás szabadsága, valamint az információhoz való hozzáférés

A részes államok minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon, az általuk megválasztott kommunikációs formán keresztül gyakorolhassák a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadságának jogát, beleértve az információk és elgondolások keresésének, befogadásának és közlésének szabadságát, a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározottak szerint, beleértve a következőket:

a) a lakosság számára készült tájékoztatás időben, hozzáférhető formában és a fogyatékossgal különböző fajtáinak megfelelő technológiák segítségével, többletköltség nélkül történő biztosítása a fogyatékossgal élő személyek számára;

b) a hivatali érintkezés során legyen elfogadott és támogatott a jelyelv, a Braille-írás, az alternatív és augmentatív kommunikáció, valamint minden egyéb, a fogyatékossgal élő személyek által választott kommunikációs forma, eszköz és módozat;

c) ösztönzik a nyilvánosság számára, akár az Interneten keresztül is, szolgáltatást nyújtó magánjogi jogalanyokat, hogy az információkat és a szolgáltatásokat a fogyatékossgal élő személyek számára is hozzáférhető és igénybe vehető formában nyújtsák;

d) ösztönzik a tömegtájékoztatást, beleértve az információk internetes szolgáltatás útján terjesztőit, hogy szolgáltatásaikat fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférhetővé tegyék;

e) elismerik és elősegítik a jelyelvek használatát.

22. cikk

A magánélet tiszteletben tartása

1. A fogyatékossgal élő személy magánéletének, családjának, otthonának, levelezésének vagy másfajta kommunikációjának önkényes vagy jogellenes zavarása, becsületének vagy jó hírének jogellenes megsértése - tekintet nélkül a személy lakóhelyére és lakáskörülményeire - tilos. A fogyatékossgal élő személyek az említett zavarással és jogsértéssel szemben jogvédelmet élveznek.

2. A részes államok másokkal azonos alapon védik a fogyatékossgal élő személyek személyével, egészségével és rehabilitációjával kapcsolatos információk titkosságát.

23. cikk

Az otthon és a család tiszteletben tartása

1. A részes államok minden szükséges és hatékony intézkedést megtesznek a fogyatékossgal élő személyekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés megszüntetéséért a házasság, a család, a szülői szerep és a rokoni kapcsolatok terén, másokkal azonos alapon, az alábbiak biztosítása céljából:

a) a házasság kötésére alkalmas korú fogyatékossgal élő személyeknek a házasságkötéshez és családalapításhoz való jogának elismerése a házasságot kötni szándékozó felek szabad és teljes egyetértése alapján;

b) a fogyatékossgal élő személyek jogának elismerése, hogy szabadon és felelősségteljesen dönthessenek gyermekeik számát és korkülönbségét illetően, hogy hozzáféréssel bírnak az életkornak megfelelő információkhoz, a reprodukív és családtervezési oktatás elismerést nyerjen, valamint, hogy biztosítsák számukra e jogok gyakorlását lehetővé tevő eszközöket;

c) a fogyatékossgal élő személyek, beleértve a gyermekeket is, termékenységének másokkal azonos alapon történő fenntartása.

2. A részes államok biztosítják a fogyatékossgal élő személyek gyámsággal, gondnoksággal, gyermekek örökbefogadásával vagy más hasonló jogintézményekkel kapcsolatos jogait és kötelezettségeit, amennyiben ezek a fogalmak léteznek a nemzeti jogban; minden esetben a gyermek érdeke az elsődleges. A részes államok megfelelő segítséget nyújtanak a fogyatékossgal élő személyek számára gyermeknevelési feladataik teljesítéséhez.

3. A részes államok biztosítják a fogyatékossgal élő gyermekek számára az egyenlő jogokat a családi élet területén. E jogok érvényesítése, valamint a fogyatékossgal élő gyermekek elrejtésének, elhagyásának, elhanyagolásának és kirekesztésének megelőzése céljából a részes államok vállalják a fogyatékossgal élő gyermekek és családjuk korai, átfogó tájékoztatását, részükre szolgáltatások nyújtását és támogatásukat.

4. A részes államok biztosítják, hogy a gyermek a szülők akaratára ellenére nem választható el szüleitől, kivéve, ha az olyan hatáskörrel rendelkező hatóságok, mely hatóságok döntése ellen jogorvoslatnak van helye, az alkalmazandó jogszabályokkal és eljárásokkal összhangban megállapítják, hogy az elválasztás a gyermek érdekében szükséges. A gyermek, vagy egyik, vagy mindkét szülő fogyatékossga alapján a gyermeket szüleitől elválasztani minden esetben tilos.

5. Amennyiben a közvetlen család nem tudja ellátni a fogyatékossgal élő gyermeket, a részes államok minden erőfeszítést megtesznek annak érdekében, hogy alternatív gondozást biztosítsanak a gyermek számára a szélesebb családi körben, ennek hiányában pedig a közösségen belül családi környezetben.

24. cikk

Oktatás

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek oktatáshoz való jogát. E jog hátrányos megkülönböztetés nélküli, az egyenlő esélyek alapján történő megvalósítása céljából a részes államok befogadó oktatási rendszert biztosítanak minden szinten, továbbá élethosszig tartó tanulási lehetőséget nyújtanak az alábbiakra figyelemmel:

a) az emberben rejlő képességek, méltóságérzet és önbecsülés teljes mértékű kifejlesztése, valamint az emberi jogok, alapvető szabadságok és az emberi sokszínűség tiszteletben tartásának erősítése;

b) a fogyatékossgal élő személyek személyiségének, tehetségének és alkotóképességének, valamint mentális és fizikai képességeinek lehető legteljesebb kifejlesztése;

c) a szabad társadalomban való tényleges részvétel lehetővé tétele a fogyatékossgal élő személyek számára.

2. E jog érvényesítése során a részes államok biztosítják az alábbiakat:

a) a fogyatékossgal élő személyeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az általános oktatási rendszerből, és a fogyatékossgal élő gyermekeket fogyatékossguk alapján nem zárják ki az ingyenes és kötelező alapfokú oktatásból, valamint a középfokú oktatásból;

b) a fogyatékossgal élő személyek a lakóközösségükben élő többi személlyel azonos alapon férnek hozzá a befogadó, minőségi és ingyenes alapfokú oktatáshoz, valamint a középfokú oktatáshoz;

c) gondoskodnak az egyén igényeihez történő ésszerű alkalmazkodásról;

d) a fogyatékossgal élő személyek megkapják a hatékony tanulásukat előmozdító szükséges támogatást az általános oktatási rendszerben;

e) hatékony, személyre szabott támogató intézkedéseket biztosítanak, a tudományos és társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben, a teljes körű integráció céljával összhangban.

3. A részes államok képessé teszik a fogyatékossgal élő személyeket életvezetési és szociális fejlődési készségek elsajátítására, hogy elősegítsék az oktatásban és a közösségben való teljes és egyenrangú részvételüket. E célból a részes államok meghozzák a szükséges intézkedéseket, többek között:

a) elősegítik a Braille-írás, az alternatív írásmódok, az alternatív és augmentatív módok, a kommunikáció, a tájékozódás és a közlekedés formáinak és eszközeinek elsajátítását, valamint a kortársi támogatást és mentorálást;

b) elősegítik a jelnyelv elsajátítását, és támogatják a hallássérült közösség nyelvi identitását;

c) biztosítják hogy a vak, siket, valamint siketvak személyek - különösen a gyermekek - oktatása az egyén számára legmegfelelőbb nyelven, kommunikációs módszerrel és eszközökkel, valamint a tudományos és társadalmi fejlődés legmagasabb fokának elérését segítő környezetben történjék.

4. E jogok érvényesülésének biztosítása érdekében, a részes államok meghozzák a megfelelő intézkedéseket, hogy olyan tanárokat - közöttük fogyatékossgal élő tanárokat - alkalmazzanak, akik megfelelő képesítéssel rendelkeznek a jelnyelv és/vagy a Braille-írás oktatására, valamint hogy az oktatás bármely szintjén tevékenykedő szakértőket és személyzetet képezzenek. Az ilyen képzések magukban foglalják a fogyatékossgal kapcsolatos tudatosság fejlesztését, valamint - a fogyatékossgal élő személyeket segítő - megfelelő alternatív és augmentatív módok, kommunikációs eszközök és formák, oktatási technikák és tananyagok használatát.

5. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetés nélkül és másokkal azonos alapon férnek hozzá az általános felsőfokú oktatáshoz, a szakképzéshez, felnőttoktatáshoz és élethosszig tartó tanuláshoz. E célból biztosítják az ésszerű alkalmazkodást a fogyatékossgal élő személyek számára.

25. cikk

Egészségügy

A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő személyek jogosultak a lehető legmagasabb színvonalú egészségügyi ellátásra a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. A részes államok minden szükséges intézkedést megtesznek, hogy a fogyatékossgal élő személyek hozzáférjenek a nemhez igazodó egészségügyi szolgáltatásokhoz, beleértve az egészséghez kapcsolódó rehabilitációt. A részes államok különösképpen:

a) a más személyeknek biztosítottal azonos terjedelmű, minőségű és színvonalú ingyenes vagy megengedhető árú egészségügyi ellátást és egészségügyi programokat biztosítanak a fogyatékossgal élő személyeknek, beleértve a szexuális és reprodukív egészség területét, valamint a lakossági közegészségügyi programokat;

b) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára kifejezetten fogyatékossgaluk miatt szükséges egészségügyi szolgáltatásokat, beleértve a betegség korai felismerését és - szükség esetén - a beavatkozást, valamint a további fogyatékossgalok előfordulásának minimalizálására és megelőzésére kialakított szolgáltatásokat, a gyermekek és idősek körében is;

c) biztosítják ezeknek az egészségügyi szolgáltatásoknak a lehető legközelebbi hozzáférhetőségét az emberek saját közösségeihez, beleértve a vidéki területeket is;

d) kötelezik az egészségügyi szakembereket, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára ugyanolyan színvonalú ellátást biztosítsanak, mint mások számára, beleértve a szabad és tájékoztatáson alapuló hozzájárulás alapján nyújtott ellátást - többek között - a fogyatékossgal élő személyek emberi jogaira, méltóságára, autonómiájára és szükségleteire vonatkozó tudatosság felkeltésével a képzésen, valamint az állami és magán egészségügyi ellátás etikai normáinak közzétételén keresztül;

e) tiltják a fogyatékossgal élő személyekkel szemben az egészségbiztosítás és a nemzeti jog által engedélyezett életbiztosítás területén alkalmazott hátrányos megkülönböztetést, amely biztosításokat tisztességes és ésszerű módon kell nyújtani;

f) megakadályozzák az egészségügyi ellátás, egészségügyi szolgáltatások, élelmiszer vagy folyadék fogyatékossgal alapuló, megkülönböztető megtagadását.

26. cikk

Habilitáció és rehabilitáció

1. A részes államok megtesznek minden hatékony és szükséges intézkedést - ideértve a sorstársi segítségnyújtást is - annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára az élet minden területén biztosított legyen a

legteljesebb függetlenség, a fizikai, mentális, szociális és szakmai képességek, valamint a teljes befogadás és részvétel elérése és megtartása. E célból a részes államok átfogó rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatásokat és programokat hoznak létre, erősítik és kiterjesztik azokat, különös tekintettel az egészségügy, a foglalkoztatás, az oktatás és a szociális szolgáltatások terén, oly módon, hogy a rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatások és programok:

a) a lehető legkorábbi szakaszban kezdődnek, és az egyéni igények és képességek multidiszciplináris értékelésén alapulnak;

b) támogatják a közösségben való részvételt és az abba való befogadást, önkéntes alapon működnek, és a fogyatékossgal élő személyek lakóhelyéhez - a vidéki régiókat is beleértve - a lehető legközelebb vannak.

2. A részes államok támogatják a rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatásokban dolgozó szakértők és személyzet képzésének és továbbképzésének fejlesztését.

3. A részes államok támogatják a rehabilitációhoz és rehabilitációhoz kapcsolódó, a fogyatékossgal élő személyek számára tervezett támogató-segítő eszközök és technológiák elérhetőségét, ismeretét és használatát.

27. cikk

Munkavállalás és foglalkoztatás

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz való jogát, másokkal azonos alapon; ez magában foglalja egy, a fogyatékossgal élő személyek számára nyitott, befogadó és hozzáférhető munkaerő-piacon szabadon választott és elfogadott munka révén nyerhető megélhetés lehetőségének jogát. A részes államok védik és segítik a munkához való jog érvényesülését - ideértve azokat is, akik a munkavégzés ideje alatt váltak fogyatékossgal -, azáltal, hogy megteszik a szükséges lépéseket, akár törvényalkotás útján is, annak érdekében, hogy többek között:

a) megtiltsanak mindennemű, a fogyatékossgal alapján történő, a munkavállalás bármely formájával kapcsolatos hátrányos megkülönböztetést, beleértve a munkaerő-toborzás, az alkalmazás és a foglalkoztatás feltételeit, a foglalkoztatás folytonosságát, a szakmai előmenetelt, valamint a biztonságos és egészséges munkakörülményeket;

b) a fogyatékossgal élő személyek méltányos és kedvező munkafeltételekhez való jogát másokkal azonos alapon védjék, beleértve az esélyegyenlőséget és az azonos értékű munkáért járó azonos díjazást, a biztonságos és egészséges munkakörülményeket, beleértve a zaklatás elleni védelmet és a sérelmek orvoslását;

c) biztosítsák, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon gyakorolhassák munkaügyi és szakszervezeti jogaikat;

d) biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára, hogy hatékonyan hozzáférjenek az általános szakmai és pályaválasztási tanácsadói programokhoz, a közvetítői szolgáltatásokhoz, valamint a szakképzéshez és továbbképzésekhez;

e) előmozdítsák a fogyatékossgal élő személyek elhelyezkedési és előrelépési lehetőségeit a munkaerőpiacon, valamint segítséget nyújtsanak a munkahely felkutatása, megszerzése, megtartása és a munkához való visszatérés során;

f) támogassák az önfoglalkoztatás, a vállalkozás, a szövetkezetek fejlesztésének és az egyéni vállalkozás elindításának lehetőségeit;

g) fogyatékossgal élő személyeket foglalkoztassanak a közszférában;

h) megfelelő politika és intézkedések révén elősegítsék a fogyatékossgal élő személyek magánszektorban történő alkalmazását, amelybe beletartozhatnak megerősítő programok, ösztönzők és egyéb intézkedések;

i) biztosítsák, hogy a munkahelyen ésszerű elhelyezés legyen biztosítva a fogyatékossgal élő személyek számára;

j) elősegítsék a fogyatékossgal élő személyek munkatapasztalat-szerzését a nyílt munkaerőpiacon;

k) támogassák a fogyatékossgal élő személyeknek szóló szakképzési és szakmai rehabilitációt, a munkában tartási és munkába való visszatérést segítő programokat.

2. A részes államok biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyeket ne tarthassák rabszolgasorban vagy szolgaságban, valamint hogy - másokkal azonos alapon - részesüljenek a kényszer- vagy kötelező munkával szembeni védelemben.

28. cikk

Megfelelő életszínvonal és szociális védelem

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a megfelelő életminőséghez saját maguk és családjuk számára, beleértve a megfelelő élelmet, ruházatot és lakhatást, továbbá az életkörülmények folyamatos javításához, és megteszik a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy e jog érvényesülését bármiféle fogyatékossgal alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentesen védjék és támogassák.

2. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a szociális védelemhez, valamint e jognak a fogyatékossgal alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentes gyakorlásához, és megteszik a megfelelő lépéseket e jog érvényesülésének védelmére és előmozdítására, beleértve azon intézkedéseket, amelyek:

a) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő hozzáférését a tiszta vízhez és biztosítják a fogyatékossgal fakadó szükségletekhez kapcsolódó megfelelő és megfizethető szolgáltatásokhoz, eszközökhöz és más segítségnyújtáshoz való hozzáférést;

b) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek, különösen a fogyatékossgal élő nők és lányok, valamint a fogyatékossgal élő idősök számára a szociális védelmi programokhoz és a szegénység csökkentését célzó programokhoz való hozzáférést;

c) biztosítják a szegénységben és fogyatékossgal élő személyek és családjuk hozzáférését a fogyatékossgal okán fellépő kiadásokhoz kapcsolódó állami támogatáshoz, ideértve a megfelelő képzést, tanácsadást, pénzügyi segítségnyújtást és a hosszabb ideig tartó gondoskodást;

d) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek állami lakhatási programokhoz való hozzáférést;

e) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a nyugellátáshoz és a nyugdíjprogramokhoz való hozzáférést.

29. cikk

A politikai életben és közéletben való részvétel

A részes államok másokkal azonos alapon garantálják a fogyatékossgal élő személyek számára politikai jogaik élvezetét, és vállalják, hogy

a) biztosítják, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőként keresztül, beleértve a fogyatékossgal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra, többek között:

(i) annak biztosítása révén, hogy a szavazási eljárások, létesítmények és anyagok megfelelőek, hozzáférhetők és könnyen érthetők,

(ii) azáltal, hogy védik a fogyatékossgal élő személyeknek azon jogát, hogy a választásokon és népszavazásokon megfélemlítés nélkül, titkosan szavazhassanak, és hogy szabadon megválaszthatók legyenek, hogy ténylegesen tisztséget, kormány szintű közhivatalt viselhessenek, és hogy szükség esetén lehetővé teszik a segítő és új technológiák igénybevételét,

(iii) azáltal, hogy garantálják a fogyatékossgal élő személyek, mint választók, szabad akaratnyilvánítását, továbbá e célból szükség esetén - saját kérésükre - lehetővé teszik, hogy a szavazás során egy általuk választott személy legyen segítségükre;

b) azáltal, hogy aktívan támogatnak egy olyan környezetet, amelyben a fogyatékossgal élő személyek ténylegesen és teljes körűen, hátrányos megkülönböztetés nélkül, másokkal azonos alapon vehetnek részt a közügyek irányításában, és hogy ösztönzik a közügyekben való részvételüket, beleértve:

(i) részvételüket az ország közéletével és politikai életével foglalkozó nem kormányzati szervezetek és egyesületek munkájában, valamint a politikai pártok tevékenységében és igazgatásában,

(ii) a fogyatékossgal élő személyek szervezeteinek alakítását és az azokhoz történő csatlakozást, azzal a céllal, hogy nemzetközi, nemzeti, regionális és helyi szinten képviseljék a fogyatékossgal élő személyeket.

30. cikk

A kulturális életben, üdülési, szabadidős és sporttevékenységekben való részvétel

1. A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek azon jogát, hogy másokkal azonos alapon vegyenek részt a kulturális életben, és minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal élő személyek:

a) hozzáférhető formában jussanak hozzá a kulturális anyagokhoz;

b) hozzáférhető formában jussanak hozzá a televízió műsoraihoz, filmekhez, színházhoz és más kulturális tevékenységekhez;

c) hozzáférjenek a kulturális előadások vagy szolgáltatások helyszínéhez, mint például a színházhoz, múzeumhoz, mozihoz, könyvtárhoz és utazási irodához, továbbá lehetőség szerint hozzáférjenek az emlékművekhez és a jelentősebb nemzeti kulturális helyszínekhez.

2. A részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek a fogyatékossgal élő személyek alkotó, művészi és szellemi képességei fejlesztésének és hasznosításának lehetővé tételére, nemcsak saját javukra, hanem a társadalom gazdagítása céljából is.

3. A részes államok a nemzetközi joggal összhangban minden szükséges lépést megtesznek annak biztosítására, hogy a szellemi tulajdonjogokat védő jogszabályok ne jelentsenek ésszerűtlen vagy megkülönböztető akadályt a fogyatékossgal élő személyek kulturális anyagokhoz történő hozzáféréseivel szemben.

4. A fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon jogosultak sajátos kulturális és nyelvi identitásuk elismerésére és támogatására, beleértve a jelnyelveket és a siket kultúrát.

5. Azzal a céllal, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon vehessenek részt a rekreációs, szabadidős és sporttevékenységekben, a részes államok meghozzák a megfelelő intézkedéseket, annak érdekében, hogy:

a) a lehető legnagyobb mértékben bátorítsák és előmozdítsák a fogyatékossgal élő személyek részvételét az integrált sporttevékenységekben, minden szinten;

b) biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fogyatékossgal típusához igazodó, speciális rekreációs és sporttevékenységek szervezésének, fejlesztésének és az ezekben való részvételnek a lehetőségét, valamint hogy e célból ösztönözzék a megfelelő oktatás, edzés és a szükséges források biztosítását, másokkal azonos alapon;

c) biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek hozzáférést a sport-, üdülési és turisztikai helyszínekhez;

d) biztosítsák, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek más gyermekekkel egyenlő hozzáféréssel bírjanak a játékokhoz, rekreációs, sport- és üdülési tevékenységekhez, beleértve az iskolarendszerben előforduló hasonló tevékenységeket;

e) biztosítsák, hogy a fogyatékossgal élő személyek hozzáférjenek a rekreációs, szabadidős, sport- és turisztikai tevékenységeket szervezők által nyújtott szolgáltatásokhoz.

31. cikk

Statisztika és adatgyűjtés

1. A részes államok vállalják, hogy összegyűjtik a megfelelő információkat - beleértve statisztikai és kutatási adatokat -, amely révén a jelen Egyezmény végrehajtásához szükséges politikákat alakíthatnak ki és valósíthatnak meg. Az adatgyűjtés és adatkezelés folyamatának:

a) meg kell felelnie a jogszabályok által megszabott biztosítékoknak - beleértve az adatvédelmi jogszabályokat -, hogy ezáltal biztosítva legyen a fogyatékossgal élő személyek magánéletének titkossága és tiszteletben tartása;

b) az emberi jogok és alapvető szabadságok, valamint a statisztikák gyűjtésére és használatára vonatkozó etikai alapelvek védelme érdekében meg kell felelnie a nemzetközileg elfogadott normáknak.

2. Az ezzel a cikkel összhangban összegyűjtött információt megfelelő módon le kell bontani, és a részes államoknak a jelen Egyezményben foglalt kötelezettségei teljesítésének, továbbá azon akadályok beazonosításának támogatására kell felhasználni, amelyekkel a fogyatékossgal élő személyek jogaik gyakorlása során szembesülnek.

3. A részes államok felelősséget vállalnak ezen statisztikák terjesztésére, valamint biztosítják a fogyatékossgal élő személyek és mások hozzáférést.

32. cikk

Nemzetközi együttműködés

1. A részes államok elismerik a nemzetközi együttműködésnek és előmozdításának fontosságát, a jelen Egyezmény célkitűzéseinek megvalósítására tett nemzeti törekvések támogatása céljából, valamint megfelelő és hatékony intézkedéseket hoznak e tekintetben az államok közötti, és amennyiben ez szükséges, a megfelelő nemzetközi és regionális szervezetekkel, illetve a civil társadalommal, különösen pedig a fogyatékossgal élő személyeket tömörítő szervezetekkel történő együttműködés révén. Ezen intézkedések lehetnek többek között:

a) annak biztosítása, hogy a nemzetközi együttműködés, beleértve a nemzetközi fejlesztési programokat is, a fogyatékossgal élő személyek számára elérhetőek és hozzáférhetőek;

b) képességépítés előmozdítása és támogatása, beleértve az információk és tapasztalatok, a képzési programok és a legjobb gyakorlatok cseréjét és megosztását;

c) a kutatási együttműködés, illetve a tudományos és technikai ismeretekhez való hozzáférés előmozdítása;

d) szükség esetén technikai és gazdasági segítség nyújtása, beleértve a hozzáférhető és segítő technológiákhoz való hozzáférésnek és azok megosztásának előmozdítását, valamint a technológiák átadását.

2. E cikk rendelkezései nem érintik a részes államok jelen Egyezmény alapján fennálló kötelezettségeinek teljesítését.

33. cikk

Nemzeti szintű teljesítés és ellenőrzés

1. A részes államok, szervezeti felépítésüknek megfelelően, a jelen Egyezmény végrehajtására vonatkozó ügyekre a kormányzaton belül kijelölnek egy vagy több koordinációs pontot, és mérlegelik egy kormányzati koordinációs mechanizmus létrehozását vagy kijelölését a különböző ágazatokban és szinteken történő kapcsolódó tevékenységek előmozdítására.

2. A részes államok, jogi és közigazgatási rendszerüknek megfelelően, az államon belül fenntartanak, megerősítenek, kijelölnek vagy létrehozhatnak egy vagy több független mechanizmust magában foglaló keretrendszerrel, a megfelelő módon, amely segíti, védi és ellenőrzi a jelen Egyezmény végrehajtását. E mechanizmus kijelölése vagy létrehozatala során a részes államok figyelembe veszik az emberi jogok védelmét és előmozdítását célzó nemzeti intézmények jogállásának és működésének alapelveit.

3. A civil társadalmat - különösen a fogyatékossgal élő személyeket és az őket képviselő szervezeteket - be kell vonni az ellenőrzési folyamatokba, és azokban teljes részvételüket biztosítani kell.

34. cikk

A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogainak Bizottsága

1. A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogainak Bizottsága (a továbbiakban: „Bizottság”) az alábbi tevékenységek ellátása érdekében megalakul.

2. A jelen Egyezmény hatálybalépésekor a Bizottság 12 szakértőből áll. Az Egyezmény további 60 megerősítését vagy ahhoz való csatlakozást követően a Bizottság létszáma 6 fővel bővül, elérve a maximális 18 fős létszámot.

3. A Bizottság működésében tagjai személyes minőségükben vesznek részt, akik nagy erkölcsi tekintélyű személyek, és a jelen Egyezmény által érintett területen elismert szakértelemmel és tapasztalattal rendelkeznek. Tagjelöltek állítása esetén a részes államok kellően mérlegelik a jelen Egyezmény 4. cikk 3. bekezdésében foglalt rendelkezéseket.

4. A Bizottság tagjait a részes államok választják, figyelembe véve a méltányos földrajzi megoszlást, a különböző civilizációk és főbb jogrendszerek képviseletét, a kiegyensúlyozott nemi képviseletet és a fogyatékossgal élő szakértők részvételét.

5. A Bizottság tagjait titkos szavazással választják a részes államok által állampolgáraik közül jelölt személyek listájáról a részes államok konferenciájának ülésén. Ezen üléseken, amelyeken a határozatképességhez a részes államok kétharmadának részvétele szükséges, a Bizottság megválasztott tagjának azok tekintendők, akik a legtöbb szavazatot és a részes államok jelenlévő és szavazó képviselői szavazatainak abszolút többségét elnyerték.

6. Az első választásra a jelen Egyezmény hatálybalépését követő hat hónapon belül kerül sor. Legalább négy hónappal minden választást megelőzően az Egyesült Nemzetek Főtitkára írásban felhívja a részes államokat, hogy két hónapon belül nyújtsák be a jelöléseket. Ezt követően a Főtitkár betűrendes névjegyzéket készít az így javasolt összes jelöltre, feltüntetve a jelölő részes államot, és megküldi azt a jelen Egyezmény részes államainak.

7. A Bizottság tagjait négyéves időtartamra választják. Újbóli megválasztásra a tagok további egy alkalommal jogosultak. Az első választáskor megválasztottak közül hat tag megbízatása azonban két év elteltével lejár; ezen hat tag közvetlenül az első választás után a jelen cikk 5. bekezdésében meghatározott ülés elnöke által történő sorshúzás útján kerül kiválasztásra.

8. A Bizottság további hat tagjának megválasztása a rendszeres választások alkalmával, a jelen cikk vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően történik.

9. Amennyiben a Bizottság valamely tagja meghal, lemond, vagy úgy nyilatkozik, hogy bármely más okból feladatát nem képes a továbbiakban ellátni, az őt jelölő részes állam kinevez a hátralévő megbízási idő kitöltésére egy másik, a jelen cikk vonatkozó rendelkezéseiben meghatározott képzettséggel bíró és követelményeknek megfelelő szakértőt.

10. A Bizottság maga határozza meg eljárási rendjét.

11. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára biztosítja a Bizottságnak a jelen Egyezményben foglalt feladatai hatékony ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket, valamint összehívja annak alakuló ülését.

12. A Közgyűlés jóváhagyásával a jelen Egyezmény alapján létrehozott Bizottság tagjai az Egyesült Nemzetek anyagi forrásainak terhére, figyelemmel a Bizottság feladatainak fontosságára, a Közgyűlés által megállapított módozatok és feltételek szerint javadalmazásban részesülnek.

13. A Bizottság tagjait megilletik az Egyesült Nemzetek kiváltságairól és mentességeiről szóló egyezmény vonatkozó rendelkezései alapján az Egyesült Nemzetek kiküldött szakértőit megillető könnyítések, kiváltságok és mentességek.

35. cikk

A részes államok jelentései

1. Minden részes állam a jelen Egyezménynek az adott államra vonatkozó hatálybalépését követő két éven belül az Egyesült Nemzetek Főtitkárán keresztül átfogó jelentésben számol be a Bizottságnak a jelen Egyezményben meghatározott kötelezettségek teljesítése érdekében tett intézkedéseiről, valamint az azok végrehajtásában megvalósított előrehaladásról.

2. Ezt követően a részes államok legalább négyévente vagy a Bizottság által kért időpontban nyújtanak be újabb jelentést.

3. A jelentések tartalmára vonatkozó irányelveket a Bizottság határozza meg.

4. Azon részes államoknak, amelyek benyújtották első átfogó jelentésüket a Bizottságnak, a már megadott információkat ezt követő jelentéseikben nem szükséges megismételniük. A Bizottság számára történő jelentéskészítéskor ajánlott, hogy a részes államok e célból egy nyílt és átlátható eljárást alkalmazzanak, és figyelembe vegyék a jelen Egyezmény 4. cikk 3. bekezdésében foglalt rendelkezéseket.

5. A jelentésekben a jelen Egyezményben meghatározott kötelezettségek teljesítését befolyásoló tényezők és nehézségek is jelezhetők.

36. cikk

A jelentések figyelembevétele

1. A Bizottság minden jelentést megvizsgál, és azzal kapcsolatosan általa szükségesnek tartott javaslatokat és általános ajánlásokat fogalmaz meg, amelyeket az érintett részes államnak továbbít. A részes állam bármilyen általa választott információval válaszolhat a Bizottságnak. A Bizottság további, a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatos információkat kérhet a részes államoktól.

2. Amennyiben valamely részes állam jelentősen elmarad a jelentés benyújtásával, a Bizottság jelezheti az érintett részes államnak, hogy szükségesnek látja a jelen Egyezmény adott részes állam által történő végrehajtásának, a Bizottság rendelkezésére álló, megbízható információkon alapuló vizsgálatát, amennyiben a jelentést az értesítést követő három hónapon belül nem nyújtják be. A Bizottság meghívja az érintett részes államot az e vizsgálatban történő részvételre. Amennyiben a részes állam benyújtja jelentését, az e cikk 1. bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazandóak.

3. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a jelentéseket minden részes állam számára elérhetővé teszi.

4. A részes államok jelentésüket széles körben hozzáférhetővé teszik saját országuk nyilvánossága előtt, valamint lehetővé teszik az e jelentésekkel kapcsolatos javaslatokhoz és általános ajánlásokhoz történő hozzáférést.

5. A Bizottság, ha szükségesnek tartja, megküldi a részes államok jelentését az Egyesült Nemzetek szakosított intézményeinek, alapjainak és programjainak, illetve egyéb hatáskörrel rendelkező testületének, a jelentésben foglalt kérésnek vagy technikai tanács, illetve segítségnyújtás iránti igény jelzésének kezelése érdekében, a Bizottság ezen kéréssel vagy jelzéssel kapcsolatos esetleges észrevételeivel és ajánlásaival együtt.

37. cikk

A Bizottság és a részes államok közötti együttműködés

1. Minden részes állam együttműködik a Bizottsággal és segíti a Bizottság tagjait feladataik teljesítésében.
2. A részes államokkal történő együttműködés keretében a Bizottság megfelelő figyelemmel van a jelen Egyezmény végrehajtását szolgáló nemzeti kapacitások erősítésének módozataira, ideértve a nemzetközi együttműködést is.

38. cikk

A Bizottság kapcsolata más testületekkel

A jelen Egyezmény hatékony végrehajtása és az Egyezmény által érintett területen történő nemzetközi együttműködés előmozdítása érdekében:

a) a szakosított intézmények és az Egyesült Nemzetek egyéb szerveinek képviselői jogosultak részt venni az Egyezmény hatáskörükbe tartozó rendelkezési végrehajtásának megvitatásán. A Bizottság felkérheti a szakosított intézményeket vagy más általa kiválasztott hatáskörrel rendelkező testületeket szakvélemény nyújtására az Egyezmény végrehajtásának hatáskörükbe tartozó területein. A Bizottság felkérheti a szakosított intézményeket vagy az Egyesült Nemzetek más szerveit az Egyezmény végrehajtásának hatáskörükbe tartozó területeiről való jelentés készítésére;

b) a Bizottság feladatának ellátása során, szükség esetén konzultál a nemzetközi emberi jogi szerződések által létrehozott más testületekkel, a jelentéssel kapcsolatos irányelvek, javaslatok és általános ajánlások egységességének biztosítása, továbbá a feladataik teljesítése során való párhuzamosságok és átfedések elkerülésének céljából.

39. cikk

A Bizottság jelentése

A Bizottság minden két évben jelentést nyújt be tevékenységéről a Közgyűlésnek, illetve a Gazdasági és Szociális Tanácsnak, valamint javaslatot és általános ajánlásokat tehet a részes államoktól kapott jelentések és információk vizsgálata alapján. Ezen javaslatokat és általános ajánlásokat, a részes államok esetleges megjegyzéseivel együtt, a Bizottság feltünteti jelentésében.

40. cikk

A részes államok konferenciája

1. A részes államok a részes államok konferenciáin rendszeresen találkoznak annak érdekében, hogy megtárgyalják a jelen Egyezmény végrehajtásával kapcsolatban felmerülő kérdéseket.

2. Az Egyesült Nemzetek Főtitkára a jelen Egyezmény hatálybalépését követő hat hónapon belül összehívja a részes államok konferenciáját. Az ezt követő konferenciákat az Egyesült Nemzetek Főtitkára kétévenként vagy a részes államok konferenciájának döntése szerinti időközönként hívja össze.

41. cikk

Letéteményes

A jelen Egyezmény letéteményese az Egyesült Nemzetek Főtitkára.

42. cikk

Aláírás

A jelen Egyezmény 2007. március 30-ától aláírásra nyitva áll valamennyi állam és a regionális integrációs szervezetek számára az Egyesült Nemzetek New York-i székhelyén.

43. cikk

Kötelezettségvállalás

A jelen Egyezményt az aláíró államoknak meg kell erősíteni, az aláíró regionális integrációs szervezetek részéről pedig hivatalos megerősítés szükséges. Az Egyezmény bármely olyan állam vagy regionális integrációs szervezet számára nyitva áll a csatlakozásra, amely nem írta alá az Egyezményt.

44. cikk

Regionális integrációs szervezetek

1. „Regionális integrációs szervezet” olyan, egy adott régió szuverén államai által létrehozott szervezetet jelent, amelyre tagállamai a jelen Egyezmény által szabályozott kérdésekben hatáskört ruháztak. E szervezetek hivatalos megerősítési vagy csatlakozási okiratukban nyilatkoznak az ezen Egyezmény által szabályozott kérdésekre vonatkozó hatáskörüik terjedelméről. Ezt követően a hatáskörüik terjedelmében bekövetkezett minden jelentős változásról tájékoztatják a letéteményest.

2. A „résztes államok” utalás a jelen Egyezményben e szervezetekre hatáskörüikön belül vonatkozik.

3. A regionális integrációs szervezetek letétbe helyezett okiratai a 45. cikk 1. bekezdésének és a 47. cikk 2. és 3. bekezdésének tekintetében nem vehetők figyelembe.

4. A regionális integrációs szervezetek a résztes államok konferenciáján hatáskörüikbe tartozó kérdésekben gyakorolhatják szavazati jogukat olyan számú szavazattal, amely egyenlő a jelen Egyezményben résztes tagállamaik számával. E szervezet nem gyakorolhatja szavazati jogát, amennyiben valamely tagállama szavazati jogát gyakorolni kívánja, és fordítva.

45. cikk

Hatálybalépés

1. A jelen Egyezmény a huszadik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

2. Az Egyezményt a huszadik fenti okirat letétbe helyezését követően megerősítő, hivatalosan megerősítő, illetőleg ahhoz csatlakozó állam és regionális integrációs szervezet vonatkozásában az Egyezmény az adott állam vagy szervezet saját okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

46. cikk

Fenntartások

1. A jelen Egyezményhez annak tárgyával és célkitűzéseivel összeegyeztethetetlen fenntartás nem fűzhető.

2. A fenntartás bármikor visszavonható.

47. cikk

Módosítások

1. Bármely résztes állam kezdeményezheti a jelen Egyezmény módosítását és benyújthatja javaslatát az Egyesült Nemzetek Főtitkárához. A Főtitkár a módosítási javaslatot megküldi a résztes államoknak azzal a kéressel, hogy tájékoztassák, amennyiben egyetértenek a résztes államok konferenciájának összehívásával a javaslatok megvitatása és az azokról való döntés céljából. Amennyiben ezen értesítéstől számított négy hónapon belül a résztes államok

legalább egyharmada támogatja a konferencia összehívását, a Főtitkár az Egyesült Nemzetek égisze alatt összehívja a konferenciát. A jelen lévő és szavazó részes államok kétharmados többsége által elfogadott módosítást a Főtitkár a Közgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra, majd ezt követően valamennyi részes állam elé elfogadásra.

2. A jelen cikk 1. bekezdésének megfelelően elfogadott és jóváhagyott módosítás az azt követő harmincadik napon lép hatályba, amikor a letétbe helyezett elfogadó okiratok száma eléri a módosítás elfogadásának napján meglévő részes államok számának kétharmadát. Ezt követően a módosítás minden részes állam vonatkozásában az állam saját elfogadó okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba. A módosítás kizárólag az azt elfogadó részes államokat kötelezi.

3. Amennyiben a részes államok konferenciája konszenzussal úgy határozott, az e cikk 1. bekezdésének megfelelően elfogadott és jóváhagyott, kizárólag a 34., 38., 39. és 40. cikkre vonatkozó módosítás valamennyi államra vonatkozóan az azt követő harmincadik napon lép hatályba, amikor a letétbe helyezett elfogadó okiratok száma eléri a módosítás elfogadásának napján meglévő részes államok számának kétharmadát.

48. cikk

Felmondás

Bármely részes állam az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett írásbeli közléssel felmondhatja a jelen Egyezményt. A felmondás egy évvel a közlésnek a Főtitkár által történt kézhezvételét követően lép hatályba.

49. cikk

Hozzáférhető formátum

A jelen Egyezmény szövegét hozzáférhető formátumban is rendelkezésre kell bocsátani.

50. cikk

Hiteles szövegek

A jelen Egyezmény arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles.

A fentiek hitelül a kormányuktól megfelelő felhatalmazással rendelkező alulírott meghatalmazottak aláírták a jelen Egyezményt.”

„Fakultatív Jegyzőkönyv a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezményhez

A jelen Jegyzőkönyv részes államai a következőkben állapotok meg:

1. cikk

1. A jelen Jegyzőkönyv részes állama („részes állam”) elismeri a Fogyatékosággal Élő Személyek Jogainak Bizottsága („a Bizottság”) hatáskörét arra, hogy olyan, a joghatósága alá tartozó személyektől vagy személyek csoportjától vagy ezek nevében beadványt átvegyen és megvizsgáljon, akik állításuk szerint az Egyezmény rendelkezéseinek az adott részes állam által történő megsértésének sértettjei.

2. A Bizottság nem vehet át olyan beadványt, amely olyan, az Egyezményben részes államot érint, amely a jelen Jegyzőkönyvnek nem részese.

2. cikk

A Bizottság elfogadhatatlannak tekint egy beadványt, ha:

- a) a beadvány névtelen;
- b) a beadvány az ilyen beadvány benyújtásának jogával való visszaélést valósít meg vagy ha nem összeegyeztethető az Egyezmény rendelkezéseivel;
- c) az ügyet a Bizottság korábban már megvizsgálta, vagy ha más nemzetközi vizsgálati vagy rendezési eljárás során vizsgálták vagy vizsgálják;
- d) nem merítették ki minden nemzeti jogorvoslati lehetőséget. E rendelkezés azonban nem alkalmazható, ha a jogorvoslati lehetőségek igénybevétele ésszerűtlen mértékben elhúzódik vagy attól érdemi megoldás nem várható;
- e) nyilvánvalóan megalapozatlan vagy tényekkel nem kellően alátámasztott; vagy ha
- f) a beadvány tárgyául szolgáló tények a jelen Jegyzőkönyvnek az érintett részes állam vonatkozásában való hatálybalépése előtt következtek be, kivéve, ha a tények az adott dátumot követően is folytatódtak.

3. cikk

Jelen Jegyzőkönyv 2. cikkének rendelkezéseivel összhangban a Bizottság bármely, hozzá benyújtott beadványt bizalmas formában a részes állam tudomására hoz. A részes állam hat hónapon belül írásos magyarázatot ad vagy nyilatkozatot nyújt be a Bizottságnak, amelyben felvilágosítást ad az esetről és a részes állam által szolgáltatott esetleges jogorvoslatról.

4. cikk

1. Bármely időpontban egy beadvány elfogadását követően és az érdemi döntést megelőzően a Bizottság sürgős megfontolás céljából kérheti az érintett államot arra, hogy az érintett állam fogadatosítsa szükséges intézkedéseket az állítólagos jogsértés sértettjének vagy sértetteinek okozott esetleges jöveteletlen károk megelőzése érdekében.

2. Ha a Bizottság a jelen cikk 1. bekezdésében biztosított diszkrecionális jogát használva eljár, az nem minősül az adott beadvány elfogadhatóságáról vagy érdeméről való döntésnek.

5. cikk

A Bizottság a jelen Jegyzőkönyv alapján benyújtott beadványokat zárt üléseken vizsgálja meg. A beadvány megvizsgálását követően a Bizottság továbbítja javaslatait és ajánlásait, amennyiben vannak, a részes államhoz és a kérelmezőhöz.

6. cikk

1. Amennyiben a Bizottságnak olyan megbízható információ jut birtokába, miszerint egy részes állam a jelen Egyezményben meghatározott jogokat súlyosan és rendszeresen megsérti, a Bizottság felhívja a részes államot, hogy

működjön közre az információ kivizsgálásában és ennek érdekében nyújtsa be észrevételeit az adott információval kapcsolatban.

2. Az érintett részes állam által benyújtott észrevételek, illetve más megbízható, rendelkezésére álló információ alapján a Bizottságnak jogában áll kijelölni egy vagy több tagját, hogy vizsgálatot folytasson le és haladéktalanul jelentést tegyen a Bizottságnak. Indokolt esetben és a részes állam hozzájárulásával, a vizsgálat a részes állam területére tett látogatást is magában foglalhat.

3. Ezen vizsgálat megállapításainak megvizsgálását követően a Bizottság továbbítja a megállapításokat az érintett részes államnak észrevételeivel és ajánlásaival együtt.

4. Az érintett részes állam a Bizottság által hozzá eljuttatott megállapítások, észrevételek és ajánlások kézhezvételétől számított hat hónapon belül beterjeszti észrevételeit a Bizottságnak.

5. Ezen vizsgálatot bizalmas formában kell lefolytatni és a részes állam együttműködésének biztosítására az eljárás minden szakaszában törekedni kell.

7. cikk

1. A Bizottság felkérheti az érintett részes államot, hogy az Egyezmény 35. cikke szerinti jelentésében számoljon be bármely olyan intézkedés részleteiről, amelyet a jelen Jegyzőkönyv 6. cikke értelmében folytatott vizsgálat nyomán foganatosított.

2. A Bizottság szükség esetén a 6. cikk 4. bekezdésében említett hat hónapos időszak leteltével felkérheti az érintett részes államot, hogy számoljon be a vizsgálatra válaszul tett intézkedésekről.

8. cikk

Minden részes állam a jelen Jegyzőkönyv aláírásakor, megerősítésekor, illetve az ahhoz való csatlakozáskor nyilatkozatot tehet, hogy nem ismeri el a Bizottság 6. és 7. cikkeiben rögzített hatáskörét

9. cikk

A jelen Jegyzőkönyv letéteményese az Egyesült Nemzetek Főtitkára.

10. cikk

A jelen Jegyzőkönyv 2007. március 30-ától aláírásra nyitva áll az Egyezményt aláíró valamennyi állam és a regionális integrációs szervezetek számára az Egyesült Nemzetek New York-i székhelyén.

11. cikk

A jelen Jegyzőkönyvet az Egyezményt megerősítő vagy ahhoz csatlakozó, a Jegyzőkönyvet aláíró államoknak meg kell erősíteni. A Jegyzőkönyvet hivatalosan meg kell erősíteniük az Egyezményt hivatalosan megerősítő vagy ahhoz csatlakozó, a jelen Jegyzőkönyvet aláíró regionális integrációs szervezeteknek. A Jegyzőkönyv bármely olyan állam vagy regionális integrációs szervezet számára nyitva áll a csatlakozásra, amely az Egyezményt megerősítette, hivatalosan megerősítette vagy ahhoz csatlakozott, de a Jegyzőkönyvet nem írta alá.

12. cikk

1. „Regionális integrációs szervezet” olyan, egy adott régió szuverén államai által létrehozott szervezetet jelent, amelyre tagállamai az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv által szabályozott kérdésekben hatáskört ruháztak. E szervezetek hivatalos megerősítési vagy csatlakozási okiratukban nyilatkoznak az Egyezmény és a jelen Jegyzőkönyv által szabályozott kérdésekre vonatkozó hatáskörük terjedelméről. Ezt követően a hatáskörük terjedelmében bekövetkezett minden jelentős változásról tájékoztatják a letéteményest.

2. A „részes államok” utalás a jelen Jegyzőkönyvben e szervezetekre hatáskörükön belül vonatkozik.

3. A regionális integrációs szervezetek letétbe helyezett okiratai a 13. cikk 1. bekezdésének és a 15. cikk 2. bekezdésének tekintetében nem vehetők figyelembe.

4. A regionális integrációs szervezetek a részes államok találkozásánál hatáskörükbe tartozó kérdésekben gyakorolhatják szavazati jogukat olyan számú szavazattal, amely egyenlő a jelen Jegyzőkönyvben részes tagállamaik

számával. E szervezet nem gyakorolhatja szavazati jogát, amennyiben valamely tagállama szavazati jogát gyakorolni kívánja és fordítva.

13. cikk

1. Az Egyezmény hatálybalépésétől függően a jelen Jegyzőkönyv a tizedik megerősítő vagy csatlakozási okirat letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

2. A Jegyzőkönyvet a tizedik fenti okirat letétbe helyezését követően megerősítő, hivatalosan megerősítő, illetőleg ahhoz csatlakozó állam és regionális integrációs szervezet vonatkozásában a Jegyzőkönyv az adott állam vagy szervezet saját okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba.

14. cikk

1. A jelen Jegyzőkönyvhöz annak tárgyával és célkitűzéseivel összeegyeztethetetlen fenntartás nem fűzhető.
2. A fenntartás bármikor visszavonható.

15. cikk

1. Bármely részes állam kezdeményezheti a jelen Jegyzőkönyv módosítását és benyújthatja javaslatát az Egyesült Nemzetek Főtitkárához. A Főtitkár a módosítási javaslatot megküldi a részes államoknak azzal a kéréssel, hogy tájékoztassák amennyiben egyetértenek a részes államok találkozójának összehívásával a javaslatok megvitatása és az azokról való döntés céljából. Amennyiben ezen értesítéstől számított négy hónapon belül a részes államok legalább egyharmada támogatja a találkozó összehívását, a Főtitkár az Egyesült Nemzetek égisze alatt összehívja a találkozót. A jelen lévő és szavazó részes államok kétharmados többsége által elfogadott módosítást a Főtitkár a Közgyűlés elé terjeszti jóváhagyásra, majd ezt követően valamennyi részes állam elé elfogadásra.

2. A jelen cikk 1. bekezdésének megfelelően elfogadott és jóváhagyott módosítás az azt követő harmincadik napon lép hatályba, amikor a letétbe helyezett elfogadó okiratok száma eléri a módosítás elfogadásának napján meglévő részes államok számának kétharmadát. Ezt követően a módosítás minden részes állam vonatkozásában az állam saját elfogadó okiratának letétbe helyezését követő harmincadik napon lép hatályba. A módosítás kizárólag az azt elfogadó részes államokat kötelezi.

16. cikk

Bármely részes állam az Egyesült Nemzetek Főtitkárához intézett írásbeli közléssel felmondhatja a jelen Jegyzőkönyvet. A felmondás egy évvel a közlésnek a Főtitkár által történt kézhezvételét követően lép hatályba.

17. cikk

A jelen Jegyzőkönyv szövegét hozzáférhető formátumban is rendelkezésre kell bocsátani.

18. cikk

A jelen Jegyzőkönyv arab, kínai, angol, francia, orosz és spanyol nyelvű szövege egyaránt hiteles.

A fentiek hitelül a kormányuktól megfelelő felhatalmazással rendelkező alulírott meghatalmazottak aláírták a jelen Jegyzőkönyvet.”